

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 18Co/26/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8120202215
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daniela Babinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8120202215.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Babinovej a sudcov JUDr. Viery Kandrikovej a JUDr. Michala Boroňa v právnej veci žalobcu: K. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. X, XXX XX D., právne zastúpený: JUDr. Stela Wildeová, advokátka, IČO: 31300201, so sídlom Palárikova 3, 080 01 Prešov proti žalovanému: F. X., nar.: XX.XX.XXXX, bytom J. XX, XXX XX D., právne zastúpený: JUDr. Martin Staroň, advokát, IČO 42083541, so sídlom Hlavná 89, 080 01 Prešov, o nahradenie prejavu vôle, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 9C/9/2020-100 zo dňa 08.03.2021 jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vracia vec súdu 1. inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie rozhodol nasledovne:

Žalobu zamieťa.

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške týchto trov.

2. Svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 140 a § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Rovnako sa zaoberal aj ust. § 39 a § 22 ods. 2 OZ. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že žalobca sa domáhal uložiť žalovanému, ako predávajúcemu povinnosť, uzavrieť so žalobcom, ako kupujúcim, kúpnu zmluvu určitého znenia. Súd prvej inštancie sa zaoberal najprv otázkou premlčania. Pri podaní tejto žaloby vychádzal z toho, s poukazom na judikatúru Najvyššieho súdu ČR 33Cdo/3371/2008, že sa lehota počíta od vkladu, ktorý bol povolený na zápis do Katastra nehnuteľností. Vzhľadom k tomu, že vklad bol vykonaný 13.04.2017, žaloba bola podaná 17.02.2020, na podanie žaloby bola dodržaná všeobecná trojročná premlčacia doba. Ďalej sa zaoberal tým, či je možné akceptovať splnomocnenie podielových spoluvlastníkov pre žalovaného, aby uzavrel kúpnu zmluvu, na čo dospel k záveru, že táto okolnosť nebola na ťarchu veci. Vzhľadom na procesné podmienky kúpy, vrátane kúpnej ceny, splnomocnenie obsahuje alebo nie je v rozpore so zákonom. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že bolo porušené predkupné právo žalobcu, z tohto dôvodu nárok žalobcu bol opodstatnený. Čo sa týka výšky podielu, poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 2Cdo/91/2008, z ktorého vyplýva, že opomenutý spoluvlastník nemá právo na vykúpenie celého spoluvlastníckeho podielu žalovaného, ale len na tú časť, ktorá zodpovedá jeho podielu, čo predstavuje jednu polovicu z podielu X/XX.

3. K samotnému žalobnému petitu, súd prvej inštancie dospel k záveru, že viaceré rozhodnutia, na ktoré poukázal (napr. IV. ÚS ČR 702/2000, NS SR 4Cdo/198/2019), svedčia o tom, akú možnosť nápravy môže uplatniť podielový spoluvlastník, ktorý bol poškodený na tom, že mu nebol ponúknutý na odpredaj spoluvlastnícky podiel iného spoluvlastníka. V tejto súvislosti poukázal na to, že mal byť navrhnutý jednoznačný petit. Ak žalobca uplatnil nárok na nahradenie prejavu vôle žalovaného tak, že je povinný urobiť žalobcovi, ako oprávnenému spoluvlastníkovi, ponuku ku kúpe spoluvlastníckeho podielu v konkrétnom znení a navrhuje uzavretie zmluvy určitého obsahu a ďalej uvedie konkrétny text zmluvy

alebo vo forme prílohy, ktorá tvorí text prílohu rozsudku. Petit žaloby by mal znieť tak, že sa nahrádza prejav vôle žalovaného, aby uzavrel zmluvu v konkrétnom znení. Stanovisko Najvyššieho súdu SR, ktoré bolo citované uvádza, že takto opomenutý podielový spoluvlastník je oprávnený podať žalobu a môže sa domáhať voči tretej osobe, teda nadobúdateľovi, aby mu predaný spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za akých on kúpil nehnuteľnosť od pôvodného podielového spoluvlastníctva. Ak nadobúdateľ tejto výzvy nevyhovie, má oprávnený spoluvlastník právo domáhať sa na súde žalobou voči nadobúdateľovi, aby bol nahradený prejav vôle nadobúdateľa a žalobe vyhovujúce rozhodnutie súdu nahradí v tomto prípade chýbajúci zmluvný prejav s tým, že kúpna zmluva je buď vo výroku rozhodnutia presne špecifikovaná alebo vo výroku je uvedený odkaz na pripojenú písomnú kúpnu zmluvu, ktorá sa stáva súčasťou rozsudku. V tomto prípade však petit zvolený žalobcom, uvedeným záverom Najvyššieho súdu SR nezodpovedá. Súd nie je zástancom prílišného formalizmu, zároveň je však nutné dodržať procesné predpisy. Preformulovanie zmeny žaloby tak, ako ju učinil žalobca, by mohla viesť k priznaniu niečoho iného, ako sa žalobca domáha, a tým by došlo k porušeniu predmetu konania. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 22Cdo/1875/2005 citujem: „v danom prípade se žalobci domáhajú, aby žalovaným bylo uloženo učinit žalobcům nabídku k uzavření kupní smlouvy do tří dnů od právní moci rozsudku, domáhají se tak nahrazení projevu vůle žalovaných, z jehož znění ovšem přímo vyplývá, že pravomocné rozsudky ukládající prohlášení vůle nahrazují toto prohlášení. Pokud tedy odvolací soud přeformuloval jejich žalobu na povinnost žalovaných uzavřít se žalobci kupní smlouvu, rozhodl v rozporu s předmětu řízení.“ Teda, ak sa žalobca domáhal uloženia povinnosti uzavretia zmluvy so žalovaným, nemohol súd uvedené preformulovať na povinnosť žalovaného urobiť vo vzťahu k žalobcovi ponuku k uzavretiu kúpnej zmluvy, čo by zodpovedalo § 603 ods. 3 OZ. Súd dospel k záveru, že žalobcovi sa nepodarilo petitom navrhovaného rozsudku urobiť zadosť hmotnoprávnej úprave a preformulovanie petitu zo strany súdu do podoby vyžadovanej zákonom, by bolo rozhodnutím o inom predmete konania, čo nie je prípustné. V danom prípade citoval rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 9Cdo/245/2020, že akákoľvek poučovacia povinnosť o tom, akým spôsobom by mal žalobca formulovať žalobný návrh, aby mohol byť v spore úspešný, presahuje rámec poučovacej povinnosti zakotvenej v civilnom sporovom konaní. Vo vzťahu k listinnému dôkazu zo 14.08.2019 s názvom „Výzva na ponuku na kúpu spoluvlastníckych podielov“ v rámci konania už nepripustil podľa § 153 CSP, keďže tento listinný dôkaz mal žalobca k dispozícii už v čase podania žaloby a bez dôvodov, ktoré by neskoré predloženie listinného dôkazu ospravedlňoval, tento včas nepredložil. Preto na neho konajúci súd neprihliadol. Výrok o trovách konania odôvodnil § 251, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

4. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalobca. Poukázal na odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), e), h) CSP. Predovšetkým súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Je potrebné hneď v úvode uviesť, že žalobca si žalobou o nahradenie prejavu vôle, doručenu 14.02.2020, uplatnil voči žalovanému nárok o nahradenie prejavu vôle, z dôvodu porušenia predkupného práva žalobcu ako podielového spoluvlastníka k predmetu smeru s tým, že petit formuloval tak, že žiadal konajúci súd rozhodnúť tak, že nahrádza sa prejav vôle žalovaného s uvedením iniciálov, aby ako predávajúci uzavrel so žalobkyňou zase uvedené iniciály ako kupujúcou, kúpnu zmluvu v konkrétnom znení eventuálne uložiť povinnosť žalovanému ako predávajúcemu uzavrieť so žalobkyňou ako kupujúcou kúpnu zmluvu v tomto znení. Petit žaloby o nahradenie prejavu vôle žalobca v žiadnom prípade neformuloval ako eventuálny petit, ale išlo iba o rôznu formuláciu toho istého uplatneného nároku. Na to žalobca obdržal 30.03.2020 výzvu súdu prvej inštancie, aby sa vyjadril k tomu, že z hľadiska petítov formulovaných v žalobe je návrh nezrozumiteľný. Zároveň uviedol čo je eventuálny petit a na to, že v zásade tieto petity sú rovnaké, líšia sa iba uvádzacou vetou. Preto v lehote 10 dní žiadal súd prvej inštancie, aby žalobca špecifikoval, čo sa žalobou domáha. Žalobca považoval žalobu o nahradenie prejavu vôle, z obsahu ktorej jednoznačne vyplýva, čoho sa žalobca domáha, vrátane formulovaného petitu za perfektnú, na tomto stanovisku zotrúva dodnes. Predmet konania nie je tvorený výlučne len žalobným návrhom, ale aj rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami, ktoré boli v žalobe opísané. Súd je viazaný petitom žaloby po obsahovej stránke a tento petit je potrebné vykladať v súvislosti so skutkovými tvrdeniami žalobcov a skúmať celý obsah podanej žaloby, nielen žalobný návrh (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7Cdo/268/2019). Podľa názoru žalobcu, žiadosť súdu prvej inštancie z 30.03.2020 nespĺňa kritéria správneho procesného postupu súdu podľa § 129 (nie je zrejmé, či ide o § 129 ods. 1 alebo ods. 2 CSP) a takýto prílišný formalizmus a bezdôvodná aktivita súdu prvej inštancie vytvorila na žalobcu tlak. Z obavy, že súd podanie žalobcu odmietne alebo posúdi ako nedôvodnú, zúžil petit podľa podania zo 07.04.2020. Týmto postupom súd 1. inštancie znemožnil strane uplatniť petit žaloby tak, ako ju podal a súd mal povinnosť sa vyporiadať s predmetom konania

v konečnom rozhodnutí. K prílišnému formalizmu citoval nález Ústavného súdu SR II. ÚS/154/2008. Ďalej poukázal aj na to, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, kde 08.03.2021 na pojednávaní konkrétne súd prvej inštancie uviedol, že: „...ale relevantný je iný záver, váš, a to úplne posledná veta, že petit napriek týmto zmenám sa nepodarilo prispôbiť tak, ako to vyžaduje hmotné právo, a preto bude vaša žaloba zamietnutá“. Pokiaľ ide o koncentráciu konania a predložený listinný dôkaz zo 14.08.2019, síce procesný prostriedok procesného útoku bol predložený neskôr, ale to sa možno pričítať pandemickej situácii, kedy žalobca minimalizoval svoj pobyt mimo bydliska počas trvania mimoriadnych opatrení na území SR a predloženie tohto dôkazu nemalo by za následok nariadenie ďalšieho pojednávania, keď prítomný žalovaný sa k nemu mohol ihneď vtedy vyjadriť a mohlo sa vo veci pokračovať. K rozhodnutiu súdu, ktorému žalobca vyčíta nesprávne právne posúdenie veci citoval judikatúru Najvyššieho súdu SR 7Cdo/7/2010, 3Cdo/6/2017, 6Cdo/129/2017, 6Cdo/29/2017, 3Cdo/165/2018 a nález Ústavného súdu SR III. ÚS/289/2017. Rovnako citoval aj názory autorov Komentáru k Civilnému sporovému poriadku. vyčítal súdu prvej inštancie, že vychádza prevažne z judikatúry českých súdov a pri rozhodovaní neaplikuje rozhodnutia Najvyššieho súdu SR. Žalobca akceptuje rozhodnutie Krajského súdu v Nitre 8Co/233/2018, kde sa odvoláva pri nahradení prejavu vôle, čo je typický rozsudok a toto rozhodnutie cituje aj komentár CSP. Žalobca sa domnieva, že petit žaloby aj po jeho úprave zo strany žalobcu pod nátlakom súdu považuje za správny a žalobe malo byť vyhovené. Preto navrhol odvolaciemu súdu zmeniť rozhodnutie súdu prvej inštancie alebo zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie.

5. K odvolaniu žalobcu vyjadril sa žalovaný, ktorý nesúhlasil s dôvodmi odvolania. Poukázal na to, že súd prvej inštancie správne postupoval vo veci, vôbec nešlo o nesprávny procesný postup, je zrejme ako bola podaná žaloba a že súd správne vyzýval žalobcu, aby označil, čoho sa domáha. Petit bol oznámený súdu, bola pripustená zmena žaloby a podľa toho sa domnieva, že súd správne rozhodol. Preto navrhol žalovaný odvolaciemu súdu rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

6. K vyjadreniu žalovaného vyjadrila sa žalobkyňa s tým, že trvá na svojom odvolaní v celom rozsahu, čo do dôvodov obsahu a žiada zmeniť alebo zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie.

7. K tomuto sa vyjadril žalovaný a uviedol, že žiada potvrdiť rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny.

8. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací podľa ust. § 34 CSP postupom podľa § 378, § 379, § 380 CSP (bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

9. Podľa § 140 OZ - Ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

10. Podľa § 603 ods.3 OZ - Ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované.

11. Z obsahu spisu vyplýva, že predávajúci J. S., A. L., M. G., O. D. a A. T. uzavreli kúpnu zmluvu so žalovaným dňa 17.02.2017. Na základe tejto kúpnej zmluvy previedli svoje spoluvlastnícke podiely na parcele C. č. XXX - orná pôda o výmere XXX m², k. ú. J., a to konkrétne S. J. v rozsahu X/XX a ostatní spoluvlastníci v rozsahu X/X v pomere k celku. Vklad vlastníckeho práva na základe tejto kúpnej zmluvy bol povolený Okresným úradom v Z., katastrálnym odborom, v konaní pod sp. zv. V XXXX/XXXX. Žalobca je podielový spoluvlastník k predmetu kúpnej zmluvy v podiele 1, táto skutočnosť doteraz ostala nezmenená.

12. Súd 1. inštancie vo svojom rozhodnutí uviedol, že nárok žalobkyne bol dôvodný a bol porušený zákon v tom zmysle, že podielový spoluvlastník neponúkol titulom predkupného práva žalobkyňu na predaj podiel, ktorý nadobudol žalovaný. Rovnako sa súd 1. inštancie vyporiadal aj s námietkou premlčania v tom zmysle, že nárok bol uplatnený v zákonom stanovenej lehote. Súd 1. inštancie v podanej žalobe urobil výzvu, ktorou vyzval žalobkyňu, aby upresnil žalobný petit, keďže v podanej žalobe boli podané dva žalobné petity so slovíčkom eventuálne.

13. Z podanej žaloby, z jej obsahu však vyplynulo, čoho sa žalobkyňa domáha. Žalobkyňa považuje konanie pôvodného spoluvlastníka v rozpore so zákonom v tom zmysle, že bez toho, aby ponúkol žalobkyni titulom predkupného práva odkúpenie svojho podielu, predal ho rovno žalovanému. Z ustanovení Civilného sporového poriadku vyplýva, aké druhy žalôb môžu strany sporu v postavení žalobcu podať na súd. Medzi iným z § 137 CSP vyplýva, že okrem žaloby o splnenie povinnosti žaloby o nároku na uporiadanie práv a povinností žalobou na určenie, či tu právo je alebo nie je, žalobu na určenie právnej skutočnosti, je možné podať aj inú žalobu, ktorá v § 137 CSP nie je upravená alebo vymenovaná. Častým znakom týchto žalôb je to, že vyhovujúci rozsudok vydaný na ich základe, má konštitutívny charakter a takýmito inými žalobami medzi iným je aj žaloba na nahradenie vyhlásenia vôle súdnym rozhodnutím za účelom uzavretia zmluvy, resp. povinnosť v lehote stanovenej súde, takúto zmluvu uzavrieť. V tomto smere postupovala aj žalobkyňa, keďže uviedla v pôvodnej žalobe práve obidva výroky, ktorými sa môže domáhať podielový spoluvlastník nápravy titulom porušenia zákona, súvisiaceho s predkupným právom podielového spoluvlastníctva pri predaji podielu ďalšieho podielového spoluvlastníctva.

14. Odvolací súd sa domnieva, že napriek formulácii petitu tak, ako to uviedla žalobkyňa, či už v pôvodnej žalobe alebo potom v upresnenom podaní žaloby, bolo zrejmé z obsahu žaloby, čoho sa žaloba týka a čo žalobkyňa podaním tejto žaloby sleduje (chce odkúpiť podiel pôvodného podielového spoluvlastníka od novonadobúdateľa - žalovaného). Súd je viazaný obsahom žalobného petitu, nie však jeho formuláciou. Odvolací súd vychádza z odôvodnenia rozhodnutia súdu 1. inštancie, ktorým žalobu zamietol, tak ako ju žalobkyňa upresnila podaním zo dňa 03.09.2020 (podanie z č. I. 72 a nasl.) z tých dôvodov, že takto formulovanému petitu mala predchádzať výzva opomenutého podielového spoluvlastníctva, čo síce žalobkyňa na pojednávaní ako listinný dôkaz sa snažila predložiť, ale súd v súvislosti s koncentráciou konania už tento listinný dôkaz v konaní nepripustil (naviac aj samotné doručenie žaloby je možné považovať za výzvu) a žalovaný so žalobou nesúhlasil, čo vyplýva z jeho písomného vyjadrenia z 07.05.2020 a za takejto situácie bola správne žaloba prejednaná súdom 1. inštancie.

15. Ak súd 1. inštancie nárok žalobkyne považoval súd 1. inštancie za dôvodný, z obsahu žaloby vyplynulo, čoho sa domáha, že nárok žalobkyne v čase podanej žaloby nie je premlčaný a so zdôraznením súdu 1. inštancie, že nemá v úmysle byť príliš formalistický, odvolací súd dospel k záveru, že predsa len postupoval formálne. Nemožno súhlasiť so stanoviskom súdu 1. inštancie o tom, že v tomto prípade nechcel zasahovať alebo nemal oprávnenie zasahovať do formulácie žalobného petitu, aby nerozhodol o inom nároku, ako mala v úmysle uplatniť ho žalobkyňa, no v danom prípade, na základe obsahu podanej žaloby a jej dôvodnosti, v tomto konaní mohol súd 1. inštancie poskytnúť ochranu žalobkyni. Pôvodne podaná žaloba a aj upravený petit žaloby deklaroval postoj žalobkyne odkúpiť podiel od žalovaného. Žalovaný nadobudol podiel v nehnuteľnosti tým, že podielový spoluvlastník neakceptoval zákon, nezohľadnil predkupné právo žalobkyne.

16. Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (nález ÚS SR sp. zn. II.ÚS/154/08 zo dňa 24.09.2008). Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu 1. inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP a vrátil vec na ďalšie konanie.

17. Úlohou súdu 1. inštancie bude zohľadniť obsah žaloby, doterajší priebeh konania, stanovisko odvolacieho súdu a o nároku žalobkyne opätovne rozhodnúť. Rozhodne aj o trovách odvolacieho konania podľa § 396 ods. 3 CSP.

18. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý

rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).
Dovolať musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).
V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).